

PIENEN BUDJETIN VAIKUTUS SKORPIONIT-DOKUMENTTI- ELOKUVAN KUVAUSVAIHEESEEN

Simo Hakalisto

Opinnäytetyö
Toukokuu 2012
Viestinnän koulutusohjelma
Käsikirjoittamisen ja kuvalli-
sen ilmaisun suuntautumis-
vaihtoehto

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tampere University of Applied Sciences

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma
Käsikirjoittamisen ja kuvallisen ilmaisun suuntautumisvaihtoehto

HAKALISTO, SIMO:
PIENEN BUDJETIN VAIKUTUS SKORPIONIT-DOKUMENTTIELOKUVAN
KUVAUSVAIHEESEEN

Opinnäytetyö 28 sivua, josta liitteitä 2 sivua
Toukokuu 2012

Opinnäytetyöni kirjallisen osuuden tarkoituksena oli tutkia pienen budjetin vaikutusta itsenäisesti tuotetun Skorpionit-dokumenttielokuvan kuvausvaiheeseen Kambodzhassa. Esittelin Skorpionit-dokumenttielokuvan tapausesimerkin kautta sitä, millaisia asioita oli otettava huomioon Kambodzhassa kuvattavaa dokumenttielokuvaa tehtäessä ja kuinka tuotanto oli mahdollista toteuttaa pienellä budjetilla.

Esittelin lyhyesti dokumenttielokuvani aiheen löytymistä ja rahoitusprosessia, sekä tarkemmin budjetin riittävyttä kuvausvaiheen kustannuksiin. Budjetin menoerät on jaettu ennen kuvausvaihetta ja kuvausvaiheen aikana tapahtuneisiin kustannuksiin, joita tarkastelin perusteellisemmin. Lisäksi käsittelin budjetin pienuuden vaikutusta elokuvan teon kannalta tärkeisiin osa-alueisiin: työryhmään ja kalustoon. Pohdin myös työryhmän ja kaluston vaikutusta itse kuvausvaiheeseen.

Asiasanat: dokumenttielokuva, esituotanto, rahoitus, kuvaukset

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Media
Scriptwriting and Visual Expression

HAKALISTO, SIMO:
EFFECTS OF A LOW BUDGET ON THE SHOOTING PHASE OF THE
DOCUMENTARY FILM SCORPIONS

Bachelor's thesis 28 pages, appendices 2 pages
May 2012

The purpose of this thesis was to examine the effects that a low budget has on the shooting phase of a documentary film. The study was carried out as a case study, when producing a documentary film *Scorpions* shot in Cambodia. An important objective was to answer the questions: How was the production carried out on the low budget and what kinds of matters were taken into consideration when shooting a documentary film in Cambodia?

This thesis briefly introduces how the idea for this documentary film was found, and how it was financed. The limited budget and its adequacy to cover the costs of the shooting phase of the film are described more in detail. The costs were divided into two main groups: costs that occurred before the actual shooting, and costs that occurred during the shooting of the documentary film. The effects of the low budget on two essential factors, the crew and the equipment, are also discussed, as well as the overall impact of the crew and the chosen production equipment on the production and the actual shooting phase.

Key words: documentary film, pre-production, funding, shooting

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	SKORPIONIT-DOKUMENTTIELOKUVAN ENSIMMÄISET VAIHEET	6
2.1	Ideasta aiheeseen ja muotoon.....	6
2.2	Aikataulun muodostuminen	7
3	RAHOITUKSEN HANKINTA.....	9
3.1	Sponsorit	9
3.2	Omarahoitusosuus.....	11
4	BUDJETIN JAKAUTUMINEN	12
4.1	Kustannukset ennen matkaa.....	12
4.1.1	Lentoliput	12
4.1.2	Rokotukset.....	13
4.1.3	Vakuutukset.....	13
4.2	Kuvausvaiheen kustannukset.....	14
4.2.1	Viisumit.....	14
4.2.2	Eläminen Kambodzhassa	14
4.2.3	Muut kustannukset matkan aikana	15
5	KALUSTO	17
5.1	Kaluston hankinta	17
5.1.1	Kuvauskalusto	18
5.1.2	Äänityskalusto.....	18
5.2	Kaluston vaikutus kuvausvaiheeseen.....	19
6	TYÖRYHMÄ	22
6.1	Ydinryhmä	22
6.2	Tulkit.....	24
6.3	Assistentit.....	24
7	POHDINTA.....	25
	LÄHTEET.....	26
	LIITTEET	27
	Liite 1. Skorpionit-dokumenttielokuvan DVD-kopio	27
	Liite 2. Yhteistyötarjous, kesä 2009	28

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa tarkastelen pienen budjetin vaikutusta Kambodzhassa toteuttamani Skorpionit-dokumenttielokuvan kuvausvaiheeseen. Elokuvan esituotanto- ja tuotantovaiheissa sen takana ei ole ollut tuotantoyhtiötä. Tästä syystä elokuvalla ei ollut mahdollista hakea tuotantotukea Suomen suurimmilta dokumenttielokuvaa tukevilta tahoilta, kuten Suomen Elokuvasäätiöltä tai Audiovisuaalisen Kulttuurin Edistämiskeskukselta. Dokumenttielokuva on siis tuotettu itsenäisesti niin kutsutuna low budget-tuotantona. Elokuva on toteutettu pääosin opiskelijavoimin, joten näkökulma rahoituksen hankintaprosessissa sekä tuotannon toteutuksessa on luonnollisesti opiskelijan. Opinnäytetyön projektiosuus, 75-minuuttinen dokumenttielokuva Skorpionit (liite 1), kertoo pienen kambodžhalaisen kylän vammaislentopallojoukkueesta, joka yrittää ponnistaa vaikeista harjoitteluolosuhteista maan parhaaksi lentopallojoukkueeksi.

Tavoitteenani on Skorpionit-dokumenttielokuvan tapausesimerkin kautta jakaa tietoa mahdollisuuksista toteuttaa ulkomailla kuvattu dokumenttielokuva itsenäisesti ja pienellä budjetilla. Eriteltynä tämä tarkoittaa käsityksen antamista Skorpionit-dokumenttielokuvan rahoitusprosessista, budjetin jakautumisesta ja dokumentin kuvausvaiheen aikana havainnoimistani ja oppimistani asioista. Käyn opinnäytetyöni luvuissa 2 ja 3 läpi Skorpionit-elokuvan ensimmäisiä suunnitteluvaiheita ja budjetin hankintaa. Luvussa 4 tutkin tarkemmin budjetin jakautumista ja kustannuseriä Suomessa ja Kambodzhassa. Pieni budjetti vaikutti luonnollisesti myös työryhmän kokoon ja kaluston hankintaan. Käsittelen niiden merkityksiä kuvausvaiheeseen luvuissa 5 ja 6.

2 SKORPIONIT-DOKUMENTTIELOKUVAN ENSIMMÄISET VAIHEET

2.1 Ideasta aiheeseen ja muotoon

Ensimmäinen ajatus dokumenttielokuvan teosta Kambodzhassa syntyi keväällä 2009. Olimme opiskelijatoverini Lari Keräsen kanssa ostaneet lentoliput Kaakkois-Aasiaan tulevalle syksylle ja mietimme erilaisia mahdollisuuksia yhdistää matka opintoihimme. Meitä molempia kiinnosti dokumenttielokuvan teko ja matka tuntui antavan hyvät mahdollisuudet tutkia ja tallentaa uutta ympäristöä.

Luimme paljon alueen historiaa ja kulttuuria käsitteleviä teoksia ja Kambodzha herätti mielenkiintomme välittömästi. Oma tietämykseni Kambodzhasta oli tuolloin vähäinen, joten sen lähihistoriassa tapahtuneet kansanmurha, sisällissota ja maan pommitus Vietnamin sodan yhteydessä yllättivät minut täysin. Ihmettelin, miksi näitä 1970- ja 1980-lukujen historian tapahtumia ei käsitelty lainkaan oman peruskouluni aikana. Mielessäni heräsi kysymys, miltä maa mahtaa näyttää nykypäivänä. Tämä kysymys loi ensimmäiset raamit elokuvan aiheen etsinnälle.

Aloin etsiä dokumenttielokuvalle toiminnallista päähenkilöä, jonka elämässä näkyisivät lähihistorian sotien ja kansanmurhan arvet. Lähetin yli sata sähköpostia erinäisiin maassa toimiviin organisaatioihin ja järjestöihin kertoen taustamme ja tavoitteemme. Sain muutamia vastauksia, joiden joukosta australialaisen Christopher Minkon organisoima Kambodzhan kansallinen vammaislentopalloliiga CNVLD tuntui heti sopivan tarkoituksiimme täydellisesti. Minko ehdotti päähenkilöiksemme pienessä kylässä harjoittelevaa Kompong Speu Scorpions-joukkuetta. Suurin osa joukkueen pelaajista on vammautunut Vietnamin sodan seurauksena Kambodzhaan jääneisiin maamiinoihin, joista osa lepää yhä räjähtämättöminä. Osa pelaajista on lisäksi taistellut vastakkaisilla puolilla maan sisällissodassa. Nyt joukkueella oli yhteinen tavoite nousta vaikeista harjoitteluolosuhteista liigan voittoon. Pystyssä pelattava vammaislentopallo on Kambodzhassa arvostettu laji: vuoden 2000 paralympialaisiin osallistumisen ja vuonna 2007 Kambodzhassa järjestetyn maailmancupin kolmannen sijan jälkeen vammaislentopalloilijat ovat maan juhlittuja urheilusankareita. Minkon (2009) mukaan liigaa voidaankin verrata Australian ja Englannin jalkapallon pääsarjoihin.

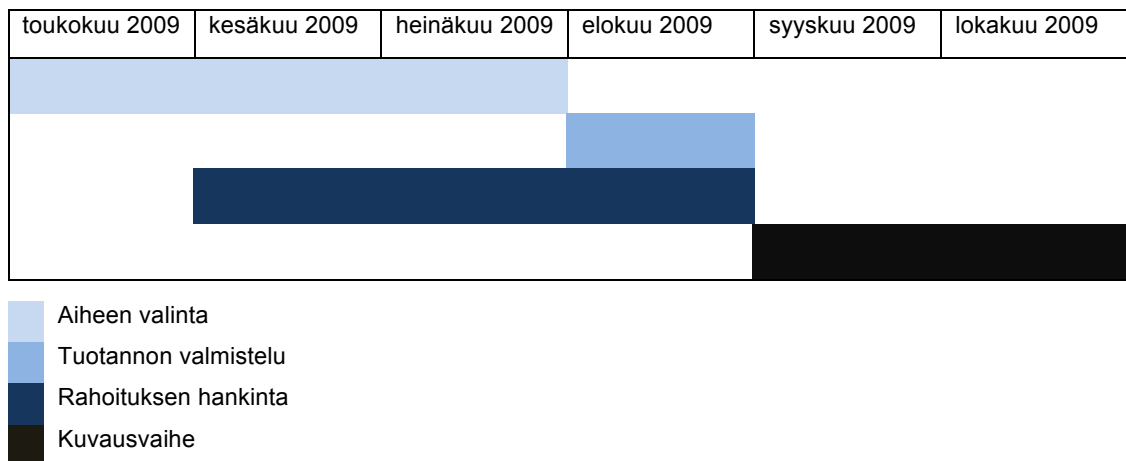
Aihevalinnan myötä vahvistui myös lähestymistapa kuvattaviin henkilöihin. Emme tiedneet etukäteen miten joukkue menestyy liigassa tai millaista elämää he elävät maaseudulla. Dokumenttielokuvan lajityyppinä tutkinut Bill Nichols on määritellyt dokumenttielokuvat genren sijasta moodeihin. Näistä moodeista Skorpionidokumenttielokuva sijoittuu eniten havainnoivaan moodiin, jossa henkilöiden jokapäiväistä elämää havainnoidaan sen kulkuun puuttumatta. (Aaltonen 2006, 82.) Tätä dokumenttielokuvan teko Kambodzhassa olikin: taltioimme todellisuutta sellaisena kuin sen näimme. Elokuva on saanut leikkausvaiheessa kuitenkin myös poeettisen moodin ilmaisullisia ominaispiirteitä, joita edustavat muun muassa visuaaliset assosiaatiot, rytmi ja kokeellisuus (Aaltonen 2006, 91).

2.2 Aikataulun muodostuminen

Elokuvan aiheen varmistuminen kesti vuoden 2009 heinäkuuhun (Kuvio 1). Tuotannon valmisteluvaihe, eli dokumentin tarkempi sisällöllinen ja taiteellinen suunnittelu keskittyi tästä syystä pääosin elokuulle 2009. Tuotannon valmisteluvaiheeseen kuukauden ajanjakso oli riittävä. Teimme elokuussa elokuvalla alustavia kuvaussuunnitelmia, mietimme sen rakennetta ja kävimme läpi rakenteen vaatimia kohtauksia.

Työryhmämme oli ostanut lentoliput Kambodzhaan syyskuun alulle, joten tiesimme jo milloin elokuvan tuotanto siirtyy kuvausvaiheeseen. CNVLD:n vammaislentopalloliigan kausi ajoittuu vuosittain syksylle ja sen finaali pelattiin vuonna 2009 lokakuun lopussa. Kuvauksiin meillä oli siis aikaa kaksi kuukautta. Turistiviisumilla pisin mahdollinen maassaoloaika oli 30 vuorokautta, mutta viisumi voitiin uusida toiselle kolmekymmenelle päivälle Kambodzhin rajojen ulkopuolelle poistumatta. Kahden kuukauden kuvausaikataulu oli siis optimaalinen myös tässä suhteessa.

Skorpionit-elokuvan kuvausvaiheen rahoituksen hankinta alkoi kesäkuussa 2009 ja kesti aina kuvausvaiheen alkamiseen saakka. Rahoitusvaiheen aikana keräsimme tarvittavaa budjettia elokuvan kuvausvaiheen toteuttamiseksi. Koska dokumenttielokuvan aihe ei ollut vielä rajautunut rahoitusvaihetta aloittaessa, oli rahoituksen hankinta aikataulun rajoissa haastavampaa. Potentiaalisia rahoittajia Kambodzhassa kuvattavalle dokumenttielokuvalla, jonka päähenkilö ei vielä ollut tiedossa, oli välillä haastava löytää. Rahoitusvaihe olisikin vaatinut enemmän kuukausia onnistuakseen kattamaan koko kuvausvaiheen budjetin.

KUVIO 1. Skorpionit-dokumenttielokuvan toteutunut tuotantoaikataulu 2009

3 RAHOITUKSEN HANKINTA

Useita dokumenttielokuvia ohjannut ja tuottanut taiteiden tohtori Jouko Aaltonen (2011, 151–156) jakaa pienen budjetin elokuvien rahoitusmahdollisuudet työryhmän omaan rahoitukseen, apurahoihin ja sponsoritukiin. Tarkastelimme kaikkia näitä vaihtoehtoja myös Skorpionit-elokuvan kuvausvaiheen rahoitusta suunnitellessa. Tutustuimme ensimmäiseksi monien kotimaisten säätiöiden apurahojen jakopolitiikkaan ja hakuaikeihin. Valitettavasti kaikkien aihetta tai alaa sivuavien säätiöiden hakuajat olivat tuolloin joko menneet tai tulossa myöhemmin syksyllä. Lisäksi säätiöiden apurahahakemusten käsittelyajat ovat yleensä useita kuukausia pitkiä. Koska olimme jo päättäneet kuvausvaiheen alkamisajankohdan, emmekä aihevalinnan takia voineet siirtää sitä myöhemmäksi, keskityimme rahoittamaan dokumenttielokuvaa sponsoripohjaisesti. Aikaa elokuvan rahoituksen löytämiselle oli kolme kuukautta.

3.1 Sponsorit

Elokuvan aihe ei ollut vielä varmistunut sponsoreiden etsinnän alkaessa. Tämä aiheutti omat ongelmansa potentiaalisten tukijoiden lähestymiseen. Projektista oli vaikea kertoa sponsoreille konkreettisesti kun emme vielä itsekään tienneet tarkasti, ketä lähdemme maahan kuvaamaan. Kirjoitimme sponsoreiden etsintää varten yhteistyötarjouspohjan (liite 2), joka kertoi lyhyesti projektin tekijöistä, tavoitteista ja tarpeista. Lähetimme pohjan ensin sähköpostilla ja otimme yhteyttä vielä puhelimitse noin viikon kuluttua yhteistyötarjoituksen lähettämisestä. Pohja muokkautui rahoitusprosessin kuluessa ja sitä tarkennettiin aihevalinnan varmistuttua.

Aloimme etsimään mahdollisia yhteistyökumppaneita kategorioittain. Ensimmäinen näistä kategorioista olivat matkatoimistot, jotka järjestävät matkoja Kambodzhaan tai Kaakkois-Aasiaan. Uskoimme dokumenttielokuvan herättävän ihmisten kiinnostusta maata kohtaan, jolloin matkatoimiston logo lopputeksteissä olisi hyvä mainospaikka. Lähestyimme kaikkia Suomen suurimpia matkatoimistoja, sekä pieniä Kaakkois-Aasiaan keskittyneitä matkanjärjestäjiä. Kategoria-ajattelu toimi hyvin, sillä ensimmäinen elokuvaa tukemaan lähtenyt sponsori oli Aurinkomatkat.

Toinen ryhmä, jolta haimme rahaa, olivat niin kutsutut aatteelliset tukijat, jotka liittyivät jollain lailla elokuvan humaaniin näkökulmaan tai osittain yleissivistävään tekoarkoitukseen. Lähestyimme monia suomalaisia ja kansainvälisiä ihmisoikeusjärjestöjä, kehitysapuun ja humanitaariseen työhön liittyviä tahoja sekä vastaavista aiheista kirjoittavia lehtiä. Kävimme monien tahojen kanssa henkilökohtaista sähköpostinvaihtoa aiheen mahdollisuuksista ja merkityksestä, joka kannusti myös meitä elokuvantekoon. Lisäksi saimme muutaman järjestön kautta tärkeitä kontaktihenkilöiden yhteystietoja Kambodžaan. Elokuvaan sponsoroineita aatteellisia tahoja olivat esimerkiksi Maailman Kuva-lehti Kumppani, Voima-lehti sekä Vihdin seurakunta.

Kolmatta elokuvaa sponsoroinutta ryhmää yhdisti monessa tapauksessa ainoastaan samassa kaupungissa toimiminen. Saimme monia aiheeseen sinänsä liittymättömiä sponsoreita opiskelukaupungistamme Virroilta. Pienellä paikkakunnalla sponsorirahan pyytäjiä on usein vähän ja tukea annetaan, jos se vain on mahdollista. Sponsoreiden etsintä opiskelupaikkakunnalta kannatti; kiersimme puoli päivää virtolaisissa yrityksissä ja saimme kasaan neljännesosan koko kuvausvaiheen sponsoribudjetistamme.

Elokuvan rahoittaminen ei kuitenkaan ollut koko ajan helppoa, kuten elokuvaa tuottanut ja rahoituksesta vastannut Lari Keränen kertoo: ”Rahoitusprosessi oli hankala. Saatiin niin pieniä summia joka paikasta” (Keränen 2012). Pienikin rahallinen tuki vaati usein monia viikkoja kestävästä yhteydenpidosta sähköpostiviestejä lähettäen ja puhelimella soittaen. Lisäksi sponsoroinnista vastaavia ja päättäviä henkilöitä oli tuona ajankohtana vaikea tavoittaa kesälomien takia.

Skorpionit-dokumenttielokuva sai sponsoritukea kuvausvaiheeseen eri yhteistyökumppaneilta (taulukko 1) yhteensä 3980 euroa. Teimme jokaisen sponsorin kanssa erillisen sopimuksen, jossa sovimme muun muassa sponsoreiden näkyvyydestä ja sponsorituen maksuaikataulusta. Sovimme kaikkien sponsoreiden logojen näkyvän lopputeksteissä viisi sekuntia. Lisäksi sponsorit sovittiin mainittavan dokumenttielokuvan Internet-sivuilla.

Kaikki elokuvan saama tuki ei kuitenkaan ollut rahallista. Saimme muutamasta kirja-kaupasta sponsoritukina Kambodzhan historiaa ja kulttuuria käsitteleviä teoksia sekä matkaoppaita. Lisäksi muun muassa suomalainen Kambodzhan ystävyysseura KAMYS antoi hyödyllisiä tulkkien ja kääntäjien yhteystietoja ja neuvoi avuliaasti meitä kaikissa Kambodzhaa koskevissa kysymyksissämme.

3.2 Omarahoitusosuus

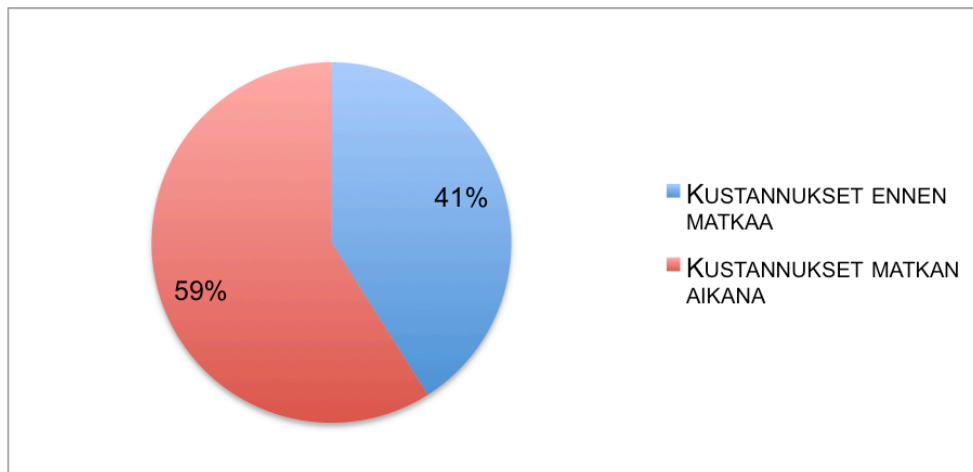
Skorpionit-dokumenttielokuvan sponsorirahoituksen selvittyä tiesimme, etteivät pelkät sponsorituet riitä kattamaan kuvausvaiheesta syntyviä kustannuksia. Motivaatio elokuvan tekoon oli kuitenkin suuri. Tämän takia laitoimme yhdessä elokuvan tuottajan Keräsen kanssa elokuvaan myös omaa rahaamme. Tämä omarahoitusosuus muodostuu pitkälti siihen sijoittamistamme opintolainoista. Rahoitusmahdollisuutena opintolaina oli mainio. Sen nostaminen on mahdollista hoitaa nopeasti ja lainan korot ovat opiskelun aikana todella pienet. Opintolainan takaisinmaksu on myös joustavaa ja suunniteltavissa tapauskohtaisesti.

TAULUKKO 1. Skorpionit-dokumenttielokuvan kuvausvaiheen rahoitus 2009

TAHO	SUMMA €	%-OSUUS
Vihdin srk	100	1,2
Intia-keskus	100	1,2
Pohjois-Hämeen OPKK	250	3
Koillis-Satakunnan sähkö Oy	80	1
Jita Oy	200	2,4
Virhydro Oy	150	1,8
Aurinkomatkat Oy	500	6
Maailman kuvalehti Kumppani	300	3,6
Memar Oy	300	3,6
Voima-lehti	250	3
LVK	1500	18,2
Soiletours	250	3
Omarahoitusosuus	4250	52
TOTAL:	8230	100%

4 BUDJETIN JAKAUTUMINEN

Skorpionit-dokumenttielokuvan kuvausvaiheen budjetti voidaan jakaa kustannuksiin matkan aikana Kambodzhassa sekä kuvausvaihetta valmisteleviin kustannuksiin ennen matkaa Suomessa. Jako (kuvio 2) osoittaa budjetista kuluneen yli 40 prosenttia jo ennen Kambodzhaan pääsyä. Vaikka ennen matkaa maksettujen kulujen osuus vaikuttaakin suurelta, olivat kaikki näistä kuluista elokuvan teon kannalta välttämättömiä. Budjetin menoerät ennen kuvauksia koostuivat pääasiassa lentolipuista, rokotuksista ja vakuutuksista.

KUVIO 2. Skorpionit-dokumenttielokuvan kuvausbudjetin jakautuminen ennen matkaa ja matkan aikana tapahtuneisiin kustannuksiin 2009

4.1 Kustannukset ennen matkaa

4.1.1 Lentoliput

Lentoliput olivat koko dokumenttielokuvan ensimmäinen menoerä; hankimme ne jo ennen ideaa elokuvan tekemisestä. Suurin motiivi niiden ostamiselle oli edullinen hinta. Halpalentoyhtiö Air Asia lensi tuolloin Lontoosta Malesian pääkaupunkiin Kuala Lumpurin erikoistarjouksella ilman lentokenttäveroja, ja yhdensuuntaisen lennon sai alle 200 eurolla. Kambodzhan varmistuttua kuvauskohteena ostimme lennot Kuala Lumpu-

rista Phnom Penhiin Kambodzhassa, edelleen Air Asian kautta ja edullisesti. Aikaisin varaamalla ja erikoistarjouksiin tarttumalla saimme pidettyä kolmen työryhmän jäsenen matkakustannukset Helsingistä Phnom Penhiin noin 1800 eurossa. Tämä jätti enemmän liikkumavaraa budjetin käyttöön kuvausvaiheessa.

4.1.2 Rokotukset

Rokotusten hankkiminen matkaa varten oli luonnollisesti sijoitus työryhmän terveyteen. Keskustelimme rokotteiden ottamisesta lääkäreiden kanssa ja kartoitimme tarvittavien rokotteiden määrää. Aikaisemmasta henkilökohtaisesta rokotushistoriasta riippuen meille annettiin esimerkiksi rokotteet A- ja B-hepatiittia sekä Japanin aivotulehdusta vastaan. Lisäksi söimme kaikki koko matkan ajan malariaa ehkäisevää lääkitystä. Vaikka maksoimme rokotteista yli 1000 euroa, vaiva niiden ottamiseksi on pieni. Me otimme tarvittavia rokotteita onneksi hyvissä ajoin ennen matkaa, sillä tehokkaamman ja pitkäaikaisen suojan edellytyksenä oli monissa rokotteissa kaksi tai kolme pistosta, usein vähintään kuukauden väliajalla toisistaan.

Rokotteiden ottaminen antoi mielenrauhaa Kambodzhin maaseudulla kuvatessa. Japanin aivotulehdus ja malaria leviävät molemmat hyttysten välityksellä. Kuvausvaiheemme osui samaan aikaan Kambodzhin sadekauden kanssa, jolloin hyttysiä maaseudun tropiikissa oli runsaasti ja tartuntariski tilastollisesti suurempi (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos 2012).

4.1.3 Vakuutukset

Työryhmän terveydestä oli osittain kysymys myös vakuutusten hankinnassa. Otimme kattavat matkavakuutukset, jotka korvaavat sairaalahoidon ja lääkekulut ilman ylärajaa. Vakuutukset sisälsivät myös ambulanssilennot mahdollisten vakavien sairastapausten sattuessa. Lisäksi vakuutuksiimme sisältyi henkilökohtainen matkatavaravakuutus, joka korvaa kadonnutta, varastettua tai tapauskohtaisesti jopa hajonnutta omaisuutta aina 1000 euroon saakka. Tämä vakuutus olisi teoriassa korvannut esimerkiksi varastetun äänikaluston.

4.2 Kuvausvaiheen kustannukset

4.2.1 Viisumit

Olen määritellyt kuvausvaiheen koko sinä aikajaksona, jonka vietimme Kambodzhassa. Ensimmäiset kustannukset olivat jo Kambodzhan pääkaupungin Phnom Penhin lentokentälle saavuttaessa viisumien hankinnasta. Viisumia ei tarvitse anoa ennen matkaa, vaan viisumihakemus täytetään maahan saavuttua (visa on arrival). Viisumin saa passiin välittömästi hakemuksen täytön jälkeen. Turistiviisumi on voimassa yhden kuukauden kerrallaan ja se maksaa 20 USA:n dollaria henkilöä kohden. Turistiviisumin voi uusua vain yhden kerran. Vaihtoehtona turistiviisumille olisi ollut business-viisumi, jonka voi uusua loputtomasti. Sen ottaminen olisi tullut kuitenkin kalliimmaksi kuin kuukauden turistiviisumin osto ja myöhempi uusinta toiselle kuukaudelle.

4.2.2 Eläminen Kambodzhassa

Suurin osa koko kuvausvaiheen budjetista meni työryhmän yleiseen elämiseen kahden kuukauden Kambodzhassa olon aikana (kuvio 3). Isoin yksittäinen menoerä oli majoitus. Budjettisyyttä enemmän halusimme pelkästään yleisen tunnelman vuoksi asua hotellien sijasta pienemmissä vierasmajoissa (guest house). Muutaman eri majapaikan jälkeen löysimme meille sopivimman asuinsijan, perheomistuksessa olevan vierasmajan Phnom Penhin keskustasta, jossa asuimmekin yli kuukauden maassa olostamme. Kambodzhan ollessa yksi maailman köyhimpiä valtioita, meille oli myös tärkeää tietää, että rahamme jäävät maahan, eivätkä putoa monikansallisten yritysten lippaisiin. Tämän takia suosimme majoituksen lisäksi myös paikallisia katuruokaloita, pesuloita ja kulkeinoja.

Vietimme muutaman päivän jaksoissa yhteensä noin kolme viikkoa maaseudulla Scorpions-joukkueen elämää ja harjoittelua kuvaten. Kuljimme suuntaansa kolmen tunnin matkan Phnom Penhistä Kompong Speun provinssiin joukkueen pelaajien mopokyydillä ja yövyimme joukkueen valmentajan Pin Sarathin kotona. Maksoimme matkoista reilut bensakulut, noin 12 dollaria suuntaansa. Majoituksesta ja aterioista annoimme Sarathille keskimäärin 15 dollaria päivää kohden. Sarath jakoi rahat perheensä ja jouk-

kueen pelaajien kesken. Arvion mukaan kolmanneksella kambodzhalaisista on mahdollisuus käyttää elämiseen vain alle dollari päivässä (Globalteer 2012).

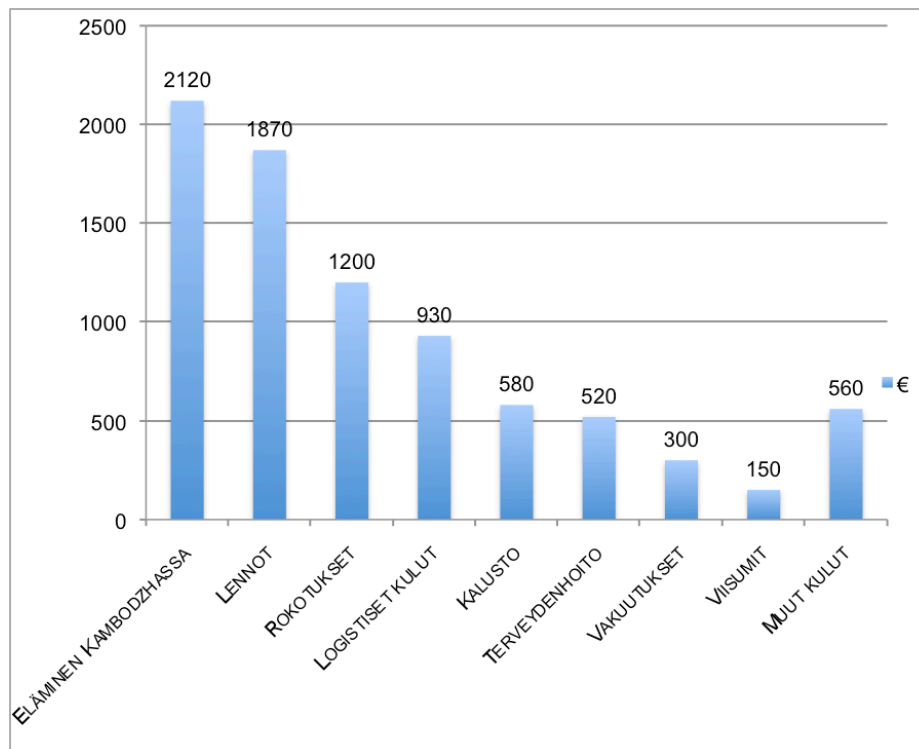
4.2.3 Muut kustannukset matkan aikana

Muut matkan aikana syntyneet kustannuserät koskivat pääasiassa kalustoon, logistiikkaan tai terveydenhuoltoon liittyviä menoja. Tärkeimmän kuvaus- ja äänityskaluston hankintaprosessi Suomesta ei kuulu kuvausbudjetin kuluihin ja sitä käsitellään yhdessä budjettiin kuuluvan Kambodzhasta hankitun kaluston kanssa perusteellisemmin seuraavassa luvussa.

Matkan aikana sattui monenlaista pientä ongelmaa kuvausryhmän terveyttä koskien. Nestehukka yllätti maaseudun paahtavassa helteessä, erilainen bakteerikanta aiheutti ongelmia vatsan kanssa ja jalkoihin tuli hiertymiä fyysisesti raskaiden kuvauspäivien seurauksena. Monet näistä harmeista hoituivat kuitenkin apteekkikäynnillä tai kotikonstein. Vakavia sairastumisia emme onneksi matkan aikana kohdanneet, mutta muutama sairaalakäynti tuli kuitenkin tutuksi. Lähes kaikki kuvausryhmän jäsenet saivat kestää sitkeää flunssaa ja usean päivän kestävää korkeaa kuumetta, joka alkoi osoittaa malarian ja influenssan oireita. Sairaanhoidokustannukset vaihtelivat maaseudun kylälääkärin yhden dollarin perustarkastuksesta yksityisen klinikan yli sadan dollarin vastaavaan. Matkavakuutuksista huolimatta jouduimme maksamaan sairaalakäyntien suuretkin kulut heti palvelun yhteydessä itse; vakuutusyhtiöllä oli suorasta laskutuksesta sopimukset vain tiettyjen sairaaloiden kanssa. Nämä terveydenhoitokulut vievät osan kuvausbudjetin liikkumavarasta, vaikka saimmekin ne takaisin vakuutusyhtiöltä seuraavana vuonna.

Logistiset kulut puolestaan kertyivät lähes kokonaisuudessaan tuotantokaluston lähettämisestä Suomeen. Paluulentoihimme oli kuvausten päätyttyä aikaa vielä kuukausi, joten lähetimme kaiken kuvatun materiaalin ja kuvauskaluston vakuutettuna lähetyksenä rautalaatikossa takaisin Suomeen Crown Relocations-kuriiripalvelun kautta. Kuvausvaiheen budjetin jakautumisesta kertovaan taulukkoon (kuvio 3) merkitty Muut kulut -pylväs sisältää runsaasti kaikenlaisia pieniä, Kambodzhassa syntyneitä menoeriä ja juoksevia kuluja hyttysverkoista sideharsoihin, eikä niiden tarkempi käsittely ole aiheen kannalta oleellista.

Suhteellisen pieni budjettimme riitti kuvausvaiheen kustannuksiin yllättävän hyvin. Suurin vaikuttaja tähän on luonnollisesti Kambodžhan edullinen hintataso, joka piti esimerkiksi majoitus-, matkustus- ja ruokailukustannukset matalina. Pienenkin budjetin olemassaolo vaikutti positiivisella tavalla myös työskentelyilmapiiriin. Kun kaikkia kuluja tarvitse maksaa itse, on työn teko mielekkäämpää. Lisäksi ulkopuolinen rahoitus mahdollisti työryhmän täyden keskittymisen itse aiheeseen ja kuvaushetkeen.

KUVIO 3. Skorpionit-dokumenttielokuvan kuvausvaiheen budjetin jakautuminen 2009

5 KALUSTO

5.1 Kaluston hankinta

Logististen seikkojen vuoksi selvitimme ensimmäiseksi kaluston vuokraamiskustannuksia Kambodzhasta. Maan elokuva-ala oli kuitenkin vuonna 2009 vaikeuksissa; vielä 1990-luvun alussa Kambodzhassa tehtiin satoja elokuvia vuodessa, kun taas vuonna 2009 uusia elokuvatuotantoja aloitettiin vain 13. Esimerkiksi Koreassa ja Hong Kongissa tuotetut elokuvat saavat jatkuvasti enemmän esityskopioita ja katsojia Kambodzhassa paikallisten elokuvatuotantojen hävitessä niille laadullisesti. Lisäksi piratismi on vähentänyt DVD-kopioiden myyntiä ja alan kannattavuutta. (Khut, Noy, Suy 2010, 20–21.) Kaluston laatustandardivaatimusten noustessa jatkuvasti, kuvauskalustoa oli vaikea löytää maasta ja vuokrahinnat olivat yllättävän korkeat. Kuvausvaiheen budjetissamme ei ollut varaa kaluston vuokraamiseen Kambodzhasta. Myös kambodzhalainen televisiokäyttöön suunnattu kuvauskalusto oli eurooppalaisiin nykystandardeihin verrattuna vanhentunutta. Kaikki vastaamme tulleet kamerat kuvasivat edelleen vain 4:3 -kuvasuhdetta.

Kuvauskaluston vuokraaminen Kambodzhasta olisi siis ollut kallista, aikaa vievää ja epävarmaa. Kalusto piti viedä maahan Suomesta. Tämä saneli omat ehtonsa kaluston koolle ja määrälle. Käyttämässämme lentoyhtiöissä matkatavaroiden painorajoitukset sallivat matkustajaa kohden yhden 20 kg laukun ruumaan ja 7 kg käsimatkatavarat matkustamoon maksimissaan kahdessa eri laukussa (Air Asia 2012). Matkatavaroiden ylipaino oli käyttämillämme lentoyhtiöillä kallista ja kuvausmatkan keston takia henkilökohtaisten matkatavaroiden määrä oli jo valmiiksi suuri. Kaluston valinnan yhdeksi edellytykseksi muodostuikin sen mahtuminen käsimatkatavaroiden paino- ja kokorajoitukseen.

Elokuvan pieni budjetti rajasi myös vaihtoehtoja kaluston hankinnalle. Budjetti ei riittänyt kameran tai äänitystarvikkeiden ostamiseen. Niiden vuokraaminen Suomesta olisi ollut vakuutuksineen näin pitkälle kuvausmatkalle jopa ostamista kalliimpaa. Näistä syistä dokumenttielokuvatuotannon kalusto oli viisainta yrittää järjestää suhteiden ja sponsorisopimuksien avulla.

5.1.1 Kuvauskalusto

Tuotannollisen selonteon jälkeen oppilaitoksemme, Pirkanmaan ammattikorkeakoulun Virtain toimipiste lainasi meille kameran kuvausten ajaksi. Mukaan saimme JVC:n GY-HD101E -mallin kameran, joka vaikutti tuotannon tarpeisiin sopivalta. Kamera on kolmikennoinen, ammattikäyttöön soveltuva ja kaikki sen kuvaus- ja äänitysominaisuudet ovat manuaalisesti säädettävissä (Cooper 2005). Lisäksi kamera kuvaa miniDV-nauhoille, joiden saatavuus Suomessa oli erinomainen. Ajatukseni oli alustavissa kuvausformaattiin liittyvissä suunnitelmissa kuvata dokumenttielokuva HD-formaatissa digitaalisesti muistikorteille. Kuvausformaattia tärkeämpää oli kuitenkin saada dokumenttielokuva kuvattua. Koulumme korvauksetta lainaan antama kamera, jonka vakuutuksistakaan meidän ei tarvinnut huolehtia, olikin budjettisyistä meille tärkeä tuki. Lisäksi kamerakalusto oli koon ja painonsa puolesta mahdollista kuljettaa Kambodzhaan käsi-
matkatavaroina.

5.1.2 Äänityskalusto

Halusimme panostaa äänissä teknisesti laadukkaaseen lopputulokseen ja tallentaa äänet erilliselle digitaaliselle tallentimelle hyvän suuntamikrofonin ja puomin avulla. Sponsorit äänikalustolle löytyivät jopa yllättävän helposti. Espoolainen audiolaitteiden maahantuojaja Noretron Audio Oy antoi käyttöömme puomisetin sekä ammattikäyttöisen Azden SGM-1000 suuntamikrofonin. Yhtiölle riitti vastapalvelukseksi sponsorimaininta elokuvan lopputeksteissä. Äänityslaitteeksi saimme Studiotec Oy:ltä Zoom H4n-äänentallentimen, joka pienen kokonsa ja XLR-liittimien phantom-jännitteen takia soveltui erinomaisesti kenttä-äänitykseen yhdessä mikrofoniimme kanssa. Studiotec halusi lopputekstimaininnan lisäksi meiltä äänityslaitteen käyttäjäarvioinnin sekä muutaman julkaisuvapaan kuvan promootiotarkoituksiin. Palautimme kaiken äänikaluston sponsoreille käytön jälkeen.

5.2 Kaluston vaikutus kuvausvaiheeseen

JVC:n kamera toimitti hyvin asiansa kuvausten aikana. DV-kuvausformaatti oli myös valintana lopulta kuvauksien kannalta onnistunut. Yritin rajoittaa kuvatun materiaalin määrää 20 tuntiin ottamalla Suomesta mukaan vain 20 kappaletta tunnin pituisia MiniDV-kasetteja. Materiaalia kertyi kuitenkin nopeaan tahtiin, eikä 20 tuntia riittänyt koko kuvausaikamme tapahtumien taltiointiin. MiniDV-kasetteja löytyi kambodzhalaisista video-alan liikkeistä onneksi runsaasti.

Kaseteille kuvaaminen säästi myös aikaa digitaaliseen tallennustapaan verrattuna. Kambodzhan maaseudulla otolliset kuvaustilanteet tulivat välillä yllättäen ja kestivät pisimmillään puoli päivää lähes tauotta. Suunnittelemiimme kameroihin sopivien muistikorttien tallennuskapasiteetit olivat tuolloin vielä nykytilanteeseen verraten pieniä, eikä niille olisi mahtunut yhtä tuntia HD-materiaalia. Digitaalisen materiaalin siirrossa, muistikortteja tyhjennettäessä tietokoneen kovalevyille olisi myös kulunut ylimääräistä aikaa.

Materiaalin siirrot olisivat aiheuttaneet myös ongelmia sähkön käytön suhteen. Kylässä sähköä tuli vain yhden Skorpionit-joukkueen pelaajan naapurille, noin kaksi tuntia päivässä. Saimme onneksi käyttää sähköä kameran akkujen lataamiseen. Sähkötilanteen selvittyä ostimme Phnom Penhistä useita kameraan sopivia vara-akkuja, jotta pitkätkin kuvauspäivät olisivat maaseudulla mahdollisia. Heikko sähkönkulku vaikutti päivän pimentyessä illaksi myös valon puuttumiseen. Ostimme Kambodzhasta Lastoliten koontaitettavan heijastimen (reflector), jota käytimme esimerkiksi haastattelutilanteissa valaisun tasaamiseen luonnonvaloa tai pelaajien kotonaan käyttämiä akkuvalaisimia heijastaen. Lisäksi hankimme kuvaustilanteiden valaisuun pimeällä muutaman tehokkaan taskulampun, joita käytimme yhdessä heijastimen kanssa saadaksemme aikaan miellyttävän ja pehmeän kohdevalon.

Kamerassa on vakiovarusteena Fujinonin Th16 x 5.5 BRME -objektiivi, joka on ominaisuuksiltaan verrattavissa ammattimaisiin televisiolähetyksissä käytettäviin objektiivihin (Cooper 2005). Objektiivi olikin helppokäyttöinen ja se sopi dokumentaariseen kuvaukseen hyvin. Valotusta säätävä aukkorengas, sekä polttoväli- ja tarkennusrenkaat löytyivät kaikki käden ulottuvilta, joten muuttuviin kuvaus- ja valotilanteisiin oli helppo reagoida nopeasti. Objektiivi on niin kutsuttu teleobjektiivi, joka mahdollistaa kaukana-

kin olevien kohteiden kuvaamisen tiiviimmässä kuvakoossa. Tämä oli kuvauksen kannalta tärkeää muun muassa lentopallopelejä taltioidessa.

Fujinon-objektiivin polttoväli vaikutti paljon Skorpionit-dokumenttielokuvan kuvalliseen ilmaisuun. Teleobjektiivi pakotti huomaamatta tiiviimpään kuvakerrontaan, jossa lähikuvia käytettiin paljon. Kuvasin paljon pitkällä polttovälillä ja pienillä aukkoluvuilla, jolloin sain kavennettua syväterävyysaluetta. Tällöin kuva-alassa terävänä olivat vain esimerkiksi kohdehenkilön kasvat, taustan jäädessä epätarkaksi (kuva 1). Kuvattavan alueen tärkeintä elementtiä voitiin näin korostaa poistamalla ylimääräisiä katsetta houkuttelevia kohteita, kuten taustan yksityiskohtia. Vastaavaa kuvailmaisua on elokuvassa paljon kautta linjan. Pitkä polttoväli vääristää myös perspektiiviä tuoden kuva-alan kohteita syvyysuunnassa lähemmäksi toisiaan. Pitkää polttoväliä käytettiin aina esimerkiksi harjoitusten jälkeisissä kohtauksissa, joissa pelaajat keskustelivat tulevan finaalin merkityksestä. Näin kohtauksiin saatiin kuvallisella ilmaisulla lisää jännitettä ja tilannetta tiiviimmän tuntuiseksi.

KUVA 1. Esimerkki kapeasta syväterävyysalueesta Skorpionit-dokumenttielokuvassa (Aethyr Aesthetics 2012)

Objektiivissa oli haittapuoliakin. Huomattavin oli optisen kuvanvakaajan puuttuminen. Vakaajan tehtävänä on tasoittaa käsivarakuvauksesta syntyvää tutinaa (Leponiemi 2010). Varsinkin pitkällä polttovälillä kuvatessa kohtauksiin tuli häiritsevää pientä ja

nopeaa tärinää, joka pilasi useammankin oton. Toinen ongelma oli lyhyen polttovälin puuttuminen, joka häytti esimerkiksi paikkaa ilmaisevien laajojen yleiskuvien ja maisemakuvien ottamista. Laajan kuvakulman sai vain olemalla fyysisesti kaukana kohteesta. Tämän takia monissa nopeasti tapahtuvissa kohtauksissa laajat kuvat jäivät ottamatta. Fujinon valmistaa objektiiville sopiva laajakulmalisäkettä (wide angle converter), joka lyhentää objektiivin polttoväliä ja laajentaa kuvakulmaa, mutta sitä emme Suomesta tai Kambodzhasta kyselyistä huolimatta löytäneet.

Äänityskalusto soveltui kuvausmatkamme tarpeisiin mainiosti. Maaseudulla pitkä puomi herätti usein kiinnostusta paikallisten keskuudessa, mutta kiinnostuksesta oli usein hyötyäkin; ihmiset kerääntyivät ihmettelemään äänityskalustoa ja sain itse keskittyä kuvaamaan kaikessa rauhassa. Erillisen äänityslaitteen takia otimme jokaiseen ottoon klaffin, joka helpottaa kuvan ja äänen synkronoimista leikkausvaiheessa. Ennen tai jälkeen jokaista ottoa matkalla mukana ollut kuvaussihteri löi kätensä yhteen kameran edessä niin, että syntynyt ääni kuului erillisesti nauhoitettavalle ääniraidalle. Jokaiselle äänitiedostolle luettiin myös päivämäärä, paikka sekä juoksevat kuva- ja ottonumerot. Nämä kaikki kirjattiin myös kuvaussihterin muistiinpanoihin jokaista ottoa vastaavan kameran aikakoodin kera. Vaikka toimenpide vei välillä aikaa, näistä kuvaussihterin listoista oli verraton apu niin digitoitavan materiaalin valinnassa kuin ääntä ja kuvaa leikkauspöydällä synkronoitaessa.

6 TYÖRYHMÄ

Normaalisti dokumenttielokuvaa tehtäessä suurin yksittäinen menoerä ovat työryhmän palkat (Aaltonen 2011, 149). Tämä ei luonnollisesti koske pienen budjetin tuotantoja, joissa budjetti kuluu projektin kannalta välttämättömiin kuluihin, kuten Aaltonen ytimekkäästi toteaaakin: ”Ilman budjettia työskennellessä kukaan ei saa palkkaa” (Aaltonen 2011, 149). Dokumenttielokuvien työryhmät ovat kuitenkin yleensä huomattavasti fiktioelokuvien työryhmiä pienempiä, koska kalusto on liikkuvaa ja sitä on vähän. Pieni työryhmä herättää myös kuvauspaikoilla vähemmän huomiota (Artis 2008, 45). Suurikokoinen työryhmä on lisäksi usein pois jostain muusta, kuten kuvauspäivien määrästä tai käytettävästä kalustosta. Suomalaisissa dokumenttielokuvatuotannoissa jopa kahden hengen työryhmätkin ovat tavallisia (Aaltonen 2011, 199).

Skorpionit-dokumenttielokuvan esituotanto- ja kuvausvaiheessa ei budjetin pienuuden vuoksi ollut mahdollisuutta palkata työryhmän jäseniä. Suomesta Kambodzhaan lähtevä työryhmä täytyi pitää mahdollisimman pienenä myös matka- ja majoituskustannusten takia. Päädyimme Suomesta Kambodzhaan lähtevään kolmen hengen ydinryhmään, joka pystyisi takamaan kuvauksien jouhevuuden ja hoitamaan kaikki vaadittavat kuvausvaiheen osa-alueet.

6.1 Ydinryhmä

Toimin itse elokuvassa ohjaajana ja kuvaajana. Tuotannosta ja kenttä-äänityksestä huolehti Lari Keränen ja kuvaussihteerimme Jarkko Koski hoiti toimenkuvansa lisäksi myös useita juoksevia asioita. Kolmen henkilön suomalainen kuvausryhmä (kuva 2) oli paikanpäällä usein juuri sopivan kokoinen. Kuvaustilanteiden sujuvuutta olimme harjoitelleet jo Suomessa, jolloin kuvausten alkaessa Kambodzhassa jokainen tiesi paikkansa ja tehtävänsä. Myöskään yhteisen äidinkielen merkitystä ei voi vähätellä; kommunikointi suomeksi oli erilaisissa lyhyen reagointiajan tilanteissa helpompaa ja nopeampaa kuin englanniksi. Tunsimme kaikki myös toisemme hyvin, joka tietysti osaltaan helpotti keskustelua ja toi työntekoon luottamusta.

Kolmen suomalaisen miehen muodostama kuvausryhmä herätti luonnollisesti kiinnostusta Kambodzhan maaseudulla; olimme ensimmäiset Skorpionit-joukkueen kotikylässä vierailleet länsimaalaiset. Tavoitteenamme oli kuvata joukkueen pelaajien ja kylän ihmisten tavallista elämää maaseudulla. Missä vain kuvasimmekin, ympärille kerääntyi aina useampia ihmetteleviä silmäpareja ja joissain tilanteissa ympärille kerääntyneet ihmiset häirtasivat jo työskentelyä. Kymmenet naapurit haastattelutilanteita seuraamassa eivät auttaneet haastateltavia rentoutumaan ja useissa laajemmissa yleiskuvissa olleet ihmiset tuijottivat kameraan normaalin toimintansa sijasta. Emme ensimmäisten kuvausten aikana kuvanneetkaan mitään elokuvan kannalta tärkeitä kohtauksia tai haastateltuja, vaan totutimme ihmisiä läsnäoloomme ja seurasimme, kuinka joukkueen pelaajat käyttäytyvät kameran edessä. Molemminpuolinen luottamus pelaajien ja kuvausryhmän välillä löytyi nopeasti, vaikkei yhteistä kieltä ollutkaan. Tärkeänä linkkinä kuvausryhmän ja kuvattavien välillä toimivatkin tulkit.

KUVA 2. Skorpionit-dokumenttielokuvan kuvausten ydinryhmä työnteossa (Kuva: Neil Wilford 2009)

6.2 Tulkit

Budjettisyyistä meillä ei ollut mahdollista palkata elokuvan kuvausvaiheeseen ammattitulkkeja. Tulkkien etsinnässä suurin apu meille oli Kambodzhan vammaislentopalloliiga CNVLD. Innokkaita auttajia tulkkaamiseen löytyi CNVLD:n laajasta vapaaehtoistyöntekijöiden verkostosta, sekä itse organisaation sisältä. Maksoimme aina kuvausmatkoilla tulkkien matkat, ylläpidon ja majoituksen, sekä osassa tapauksissa pienen korvauksen. CNVLD:n lisäksi tulkkeja löytyi Suomessa toimivan Kambodzhan ystävyysseuran kautta. Keskustelu pelaajien kanssa sujui tulkkien välityksellä hyvin ja opetti samalla uutta kieltä niin työryhmälle kuin joukkueen pelaajille. Pystyimmekin kuvauksien loppuvaiheessa keskustelemaan joukkueen valmentajan Sarathin kanssa perusasioista puhelimesa ilman tulkkia, osaksi englantia ja osaksi khmerin kieltä käyttäen.

6.3 Assistentit

Dokumenttielokuvan teko on usein muuttuviin tilanteisiin reagoimista ja monesti on mahdotonta tietää ennalta seuraavan kuvauspäivän vaatimuksia. Ylimääräisestä käsi-, jalka-, tai silmäparista on usein hyötyä. Onneksi meillä oli osina kuvauspäivistä myös paikallisia assistentteja auttamassa. Assistentit avustivat muun muassa kuvauslupien selvittämisessä, valaisussa ja monissa tuotannon juoksevissa asioissa.

Olin ennen matkaa sähköpostitse yhteydessä Phnom Penhissä toimivaan elokuvakouluun. Kerroin tuotantomme tavoitteet ja rahalliset rajoitteet, sekä pyysin välittämään viestiä eteenpäin kansainvälisessä tuotannossa mukana olemisesta kiinnostuneille oppilaille tai alalla toimijoille. Kolme elokuva-alan opiskelijaa ottikin yhteyttä ja tapasimme heidät Kambodzhaan saavuttuamme. He toimivat assistentteina muutamien kuvauspäivien aikana ja antoivat muun muassa tärkeää tietoa maan käytännöistä julkisilla paikoilla kuvaamisen kanssa.

7 POHDINTA

Pienellä budjetilla toimiminen toi Skorpionit-dokumenttielokuvan kuvausvaiheeseen omat rajoitteensa ja haasteensa. Jokainen sijoitus vei osan jo valmiiksi pienestä budjetista ja kaikki päätökset rahankäytöstä vaikuttivat toisiinsa. Kokoon saatu budjetti riitti Skorpionit-dokumenttielokuvan kuvaamiseen Kambodzhassa, mutta kuvaustilanteiden jouhevuutta ja kuvan laatua olisi voitu parantaa sijoittamalla enemmän kuvauskalustoon.

Tarkkaan määritelty kuvausvaiheen alkamispäivämäärä aiheutti myös omat ongelmansa; budjetin hankintavaihe jäi sen takia lyhyeksi. Elokuvan rahoituksen hankintaan käytetyt kolme kuukautta olivat liian lyhyt aika näin suurimittaisen dokumenttituotannon toteuttamiseen. Jo kuukauden tai kahden lisäys budjetin hankintaan käytettyyn aikaan olisi auttanut. Myös rahoituksen hankintastrategia olisi kaivannut laajennusta. Pidempään kestävässä rahoituksen hankintavaiheessa suurempia summia voi hakea myös apurahojen muodossa tai viime vuosina yleistyneiden joukkorahoitus (crowd funding) -sivustojen kautta, joissa yksityishenkilöt voivat tukea heitä kiinnostavia hankkeita.

Koen kyenneeni tarkastelemaan opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa oman työni syitä ja seurauksia objektiivisesti ja jakamaan oman esimerkkini kautta tietoa dokumenttielokuvan itsenäisestä rahoittamisesta ja pienellä budjetilla toimimisesta dokumenttielokuvan kuvausvaiheessa.

LÄHTEET

Aaltonen, J. 2006. Todellisuuden vangit vapauden valtakunnassa. Dokumenttielokuva ja sen tekoprosessi. Helsinki: Like Kustannus Oy

Aaltonen, J. 2011. Seikkailu todellisuuteen. Dokumenttielokuvan tekijän opas. Helsinki: Like Kustannus Oy

Air Asia. 2012. Terms and conditions of carriage. Luettu 15.5.2012.
<http://www.airasia.com/my/en/airasiatnc.page>

Artis, A.Q. 2008. The shut up and shoot documentary guide. A down & dirty DV production. United Kingdom: Focal Press (Elsevier)

Cooper, N. 2005. DVuser: JVC GY-HD101E HDV Camcorder Review. Luettu 13.5.2012.
<http://www.dvuser.co.uk/content.php?CID=35>

Glogalteer. 2012. Cambodia Kids Fact File. Luettu 14.5.2012.
<http://www.globalteer.org/cambodia-kids-fact-file.aspx>

Keränen, L. 2012. Haastattelu 13.5.2012. Haastattelija Hakalisto, S. Tampere

Khut, S., Noy, K., Suy, H. 2010. From Golden Age to Dark Age. Teoksessa KON. The Cinema of Cambodia. Royal University of Phnom Penh. 18– 21.

Leponiemi, K. 2012. Videokuvaus – taitoa ja tekniikkaa. 1. painos. Jyväskylä: WSOY-pro Oy

Minko, C. 2009. Haastattelu 4.10.2009. Haastattelija Hakalisto, S. Kambodzha

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. 2012. Maittainen luettelo. Luettu 15.5.2012.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/ktl.mat?p_artikkeli=mat00055#s84

LIITTEET

Liite 1. Skorpionit-dokumenttielokuvan DVD-kopio

Skorpionit. 2012. Ohjaus: Simo Hakalisto, Tuotanto: Lari Keränen, Ella Ruohonen, Aethyr Aesthetics. Tuotantomaa: Suomi.

Liite 2. Yhteistyötarjous, kesä 2009

YHTEISTYÖTARJOUS

Olemme kaksi Pirkanmaan ammattikorkeakoulun kolmannen vuosikurssin medianomi - opiskelijaa. Teemme syksyllä 2009 lopputyönämme dokumenttielokuvan, jonka toteutamme Kambodzhassa. Dokumentti ottaa kantaa ihmisoikeuskysymyksiin maassa, jolla on tuhansia vuosia vanha kulttuuri, mutta missä on myös tapahtunut maailmanhistorian synkin kansanmurha vasta 30 vuotta sitten. Lopputyömme toteutamme itsenäisesti, voittoa tavoittelematta.

Etsimme kuitenkin yhteistyökumppaneiksi yrityksiä ja yhteisöjä, jotka kokevat dokumentin aiheen tärkeäksi. Olemme käyneet neuvotteluja niin suomalaisten kuin kansainvälisten yritysten ja ihmisoikeusjärjestöjen kanssa. XXXXXXXXXX haemme sponsoroitua välttämättömien kulujen kattamiseksi. Pyydämme Teiltä XXX euroa majoituskuluihin. Teille puolestamme tarjoamme näkyvyyttä mm. dokumenttimme lopputeksteissä sekä Internetissä. XXXXXXXXXX tullaan myös mainitsemaan yhteistyökumppanina elokuvaan liittyvässä markkinoinnissa. Myös muusta näkyvyydestä voidaan sopia. Uskomme, että tärkeästä aiheesta kertovan dokumenttielokuvan yhteistyökumppanina oleminen myös lisää ihmisten kiinnostusta XXXXXXXXXX kohtaan.

Dokumenttia tullaan tarjoamaan valtakunnallisille tv-kanaville, sekä valtakunnallisille että kansainvälisille elokuvafestivaaleille. Töitämme on esitetty televisiossa aikaisemminkin, mm. yli 750 000 kotitaloutta tavoittavalla Diggari -kanavalla.

Toivomme, että yhteistyö myös XXXXXXXXXX kanssa voi alkaa! Odotamme yhteydenottoanne puhelimitse tai sähköpostilla. Kerromme myös mielellämme lisää projektistamme.

Ystävällisin terveisin,

Simo Hakalisto
Ohjaaja, käsikirjoittaja

Lari Keränen
Tuottaja, käsikirjoittaja

Yhteydenotot:

Lari Keränen
Tuottaja
p. 044 0207031
e-mail: lari.keranen@piramk.fi